

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนปัจจุบันมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยอาศัยทรัพยากรสารสนเทศ หรือเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศและสารสนเทศที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนการสอนลักษณะดังกล่าวจะช่วยพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ชนุ บุญญา-นุวัตร : 2553)

ในปัจจุบันการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นที่แพร่หลายอย่างมาก เนื่องจากเป็นเครือข่ายที่มีขอบเขตกว้างไกล และเป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาจำนวนมากจากทั่วโลก และมีข้อมูลที่หลากหลาย อาทิ ข้อความ รูปภาพ เสียง ภาพและเสียง ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการค้นหาข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ จึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับนักศึกษาที่ไม่คุ้นเคยกับแหล่งข้อมูลดังกล่าว ซึ่งมักประสบปัญหาว่าข้อมูลที่ต้องการนั้นอยู่ที่เว็บไซต์ใดบ้าง ดังนั้นการใช้บริการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต โดยใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engine) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับค้นหาเนื้อหาต่าง ๆ ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาและการให้ความบันเทิง จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ ถึงแม้ว่าจะมีเครื่องมือช่วยค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตแล้ว หากนักศึกษาไม่สามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากกระบวนการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวนข้อมูลที่ได้รับจะมีจำนวนมากที่เป็นข้อมูลที่ไม่ตรงกับความต้องการ และไม่เกิดประโยชน์ นอกจากนั้นแล้วยังทำให้เสียเวลาการคัดเลือกข้อมูลเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

จากผลสำรวจพฤติกรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใจประเทศไทย ประจำปี 2015 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (MICT)) มีค่าเฉลี่ยของการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์ 42-76.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยช่องทางเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่มาจากโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนมากที่สุด (81.8%) โดยใช้งานเฉลี่ย 5.7 ชั่วโมงต่อวัน อันดับ 2 เข้าจากคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ 54.5% ใช้งานเฉลี่ย 5.4 ชั่วโมงต่อวัน อันดับ 3

เข้าคอมพิวเตอร์พกพา (45.0%) ใช้งานเฉลี่ย 5.0 ชั่วโมงต่อวัน อันดับ 4 แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (21.0%) ใช้งานเฉลี่ย 3.8 ชั่วโมงต่อวัน อันดับ 5 สมาร์ททีวี (8.5%) ใช้งานเฉลี่ย 3.0 ชั่วโมงต่อวัน และอันดับ 6 อื่น ๆ (0.6%) ใช้งานเฉลี่ย 5.0 ชั่วโมงต่อวัน ทั้งนี้คนไทยใช้เวลาท่องอินเทอร์เน็ตอยู่กับสมาร์ตโฟนมากที่สุดในทุก ๆ ช่วงเวลาและช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุดคือช่วง 16.01-20.00 น. ตามมาด้วย 20.01-24.00 โดยกิจกรรมของคนไทยที่ใช้อินเทอร์เน็ต จะนิยมเข้าใช้พวก Social Network มากที่สุดเป็นอันดับ 1 การค้นหาข้อมูลมาเป็นอันดับ 2 และการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาเป็นอันดับ 3

และจากการเก็บรวบรวมสถิติการใช้งานโปรแกรมค้นหา (Search Engine) ซึ่งได้เก็บรวบรวมจากโปรแกรมค้นหาต่าง ๆ ที่มีคนนิยมใช้ ทำให้ทราบว่าเฉพาะผู้ใช้งานโปรแกรมค้นหา 5 อันดับแรก (<http://www.chiangmairmarketingonline.com/>) เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ google.com (88.8%) bing.com (4.2%) baidu.com (3.5%) yahoo.com (2.4%) และ ask.com จากสถิติดังกล่าวทำให้เห็นว่าโปรแกรมค้นหาเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นเนื้อหาที่ต้องการจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและน่าเชื่อถือ และเป็นโปรแกรมที่ผู้ใช้งานจำนวนมากใช้งานอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดังนั้นนักศึกษาจึงเป็นกลุ่มผู้ใช้ที่คุ้นเคยกับโปรแกรมค้นหาเหล่านี้โดยใช้สืบค้นเนื้อหาในการเรียน การทำรายงาน รวมถึงด้านความบันเทิงต่าง ๆ แต่เนื่องจากเนื้อหาที่นักศึกษาสามารถสืบค้นได้จากโปรแกรมค้นหาจำนวนมาก และเนื้อหาเหล่านั้นอาจมีทั้งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ เนื้อหาบางส่วนอาจไม่ตรงกับความต้องการ แม้ว่าโปรแกรมค้นหาจะสามารถแยกแยะคุณสมบัติดังกล่าวได้ แต่ก็เพียงบางส่วนเท่านั้น และถึงแม้ว่าโปรแกรมค้นหาจะมีระบบการทำงานรองรับไว้ก็ตาม การใช้งานโปรแกรมค้นหาต้องอาศัยทักษะและความรู้ของผู้ใช้บางส่วน หากผู้ใช้ไม่ทราบวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง การสืบค้นเนื้อหาที่สนใจอาจไม่ตรงตามที่ต้องการเสมอไป

ด้วยเหตุนี้ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลด้วยโปรแกรมค้นหาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีเนื้อหาตรงกับความต้องการ โดยเฉพาะนักศึกษาที่ต้องการข้อมูลที่มีเนื้อหาที่น่าเชื่อถือ และมีคุณภาพสำหรับนำมาใช้ในการศึกษา หรือเขียนรายงาน แต่โดยทั่วไปแล้วนักศึกษามักขาดทักษะในการค้นหาสารสนเทศหรือใช้งานโปรแกรมค้นหาทำให้ไม่สามารถค้นหาข้อมูลที่เหมาะสมได้ ทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้งานโปรแกรมค้นหา โดยเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษา เพื่อศึกษาถึงการใช้งานโปรแกรมค้นหาว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้งานโปรแกรมค้นหาเพื่อสืบค้นเนื้อหาในด้านใด รวมถึงวิธีการใช้งานและมีทักษะในการใช้โปรแกรมค้นหาของนักศึกษาวามีมากน้อยเพียงใด

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทักษะการใช้โปรแกรมค้นหาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง โดยทำการศึกษาใช้งานทั่วไปในการใช้โปรแกรมค้นหา เพื่อเป็น

แนวทางในการพัฒนาทักษะการใช้งาน โปรแกรมค้นหาของนักศึกษา ช่วยให้มีสมาธิถึงวิธีการใช้งานโปรแกรมค้นหาอย่างถูกต้อง และเพื่อนำไปใช้สืบค้นข้อมูลได้ตามที่ต้องการอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้งาน โปรแกรมค้นหา (Search Engine) ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง

1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงทักษะและความเข้าใจในการใช้งาน โปรแกรมค้นหา (Search Engine) ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย คือ การศึกษามุ่งเน้นในส่วนของทักษะ และความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานโปรแกรมค้นหาของนักศึกษา

พื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง ได้แก่ วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง และ มหาวิทยาลัยเนชั่น ศูนย์ลำปาง

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 โปรแกรมค้นหา (Search Engine) คือ โปรแกรมค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่รวบรวมเว็บเพจต่าง ๆ ทั่วโลกแล้วนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูล และจัดทำโปรแกรมค้นหาข้อมูลหรือเว็บเพจที่ต้องการให้บริการ โดยจัดทำเป็นเว็บเพจที่อยู่ในรูปของฟอร์มให้ผู้สืบค้นกรอกคำ วลี หรือประโยคที่ต้องการค้น จากนั้น โปรแกรมค้นหาจะทำการค้นจากฐานข้อมูลที่ได้จัดเก็บเว็บเพจไว้ก่อนแล้ว เมื่อพบข้อมูลที่ตรงกับความต้องการก็จะนำรายการที่พบมาแสดงแก่ผู้สืบค้น พร้อมทำรายการเชื่อมโยงไปยังแหล่งที่จัดเก็บเว็บไซต์นั้น ๆ ทั้งนี้ผลของการสืบค้นจะพบหรือไม่พบก็ตามโปรแกรมค้นหาจะส่งข้อมูลกลับมาให้ผู้สืบค้นทราบ

1.4.2 ทักษะ คือ ความชำนาญในการใช้เทคนิคการสืบค้นสารสนเทศด้วยโปรแกรมค้นหา

1.4.3 เทคนิคการสืบค้น คือ เทคนิคที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยโปรแกรมค้นหา เช่น การกำหนดคำสำคัญในการค้น การใช้คำเหมือนหรือใกล้เคียงกับคำสำคัญ การใช้หัวเรื่อง การใช้วลีเพื่อจำกัดการค้น การใช้เทคนิคการตัดปลายคำ การเลือกรูปแบบการสืบค้น การเลือกใช้ขอบเขตของข้อมูลในการค้น การกำหนดขอบเขตของคำค้น โดยใช้ตัวเชื่อมบูลีน (Boolean operators) การใช้ภาษาธรรมชาติ เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เข้าใจถึงลักษณะของพฤติกรรม และทักษะการใช้งานโปรแกรมค้นหาของนักศึกษาในด้าน ต่าง ๆ

1.5.2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในการใช้งาน โปรแกรมค้นหาของนักศึกษา และผู้ใช้ทั่วไป

1.5.3 เพื่อนำข้อมูลจากผลการศึกษาค้นคว้าจัดทำโครงการบูรณาการการเรียนการสอนกับรายวิชา

1.5.4 เพื่อนำข้อมูลจากผลการศึกษาประกอบการจัดทำโครงการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม ค้นหาสำหรับการสืบค้นสารสนเทศสำหรับ นักศึกษา และผู้ใช้ทั่วไป